

Bijeenkomst 1

Gespreksverslag bij ‘Wijzer met de meldcode’-thema:

Objectief signaleren

Aanwezige sectoren

- Onderwijs
- Jeugdgezondheidszorg
- Kinderopvang/gastouder
- Jeugdzorg/jeugdhulp
- Veilig Thuis

Functies aanwezig

- Aandachtsfunctionaris
- Jeugdarts
- Intern begeleider
- Gastopvanghouder
- Zorgcoördinator

Vraagstuk

‘Juist bij signalen van emotionele verwaarlozing handelen professionals vaak laat of niet. Hoe komt dat?’

Hoe weet je als professional of er sprake is van emotionele verwaarlozing of niet? Wat maakt het voor professionals moeilijk om dit onderscheid te maken? Hoe kunnen professionals signalen zorgvuldig in kaart brengen? Wat maakt het objectiveren van signalen zo lastig?

De gehele groep herkent het vraagstuk.

De ideale situatie

In de ideale situatie hebben professionals die werken met kinderen meer en voldoende kennis over emotionele verwaarlozing en de meldcode.

- Iedereen weet wat signalen van emotionele verwaarlozing kunnen zijn. Deze signalen worden vervolgens op een laagdrempelige manier met ouders besproken.
- Professionals hebben een open houding en dat zien de ouders ook.
- Professionals en ouders doen het samen en staan niet tegenover elkaar.

In het kader van de opdracht van VWS om een brede reflectie op de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling te organiseren, heeft Augeo Foundation i.s.m. LVAK in het najaar van 2022 vijftien online bijeenkomsten georganiseerd. Hierin zijn we met een (wisselende) groep professionals uit verschillende beroepsgroepen in gesprek gegaan. De centrale vraag in deze sessies: ‘Hoe gaan we om met de vraagstukken die in de dagelijkse praktijk aan de orde kunnen zijn?’. Per bijeenkomst ligt de focus op één of twee van deze vraagstukken. De uniforme vraag hierbij is: ‘Hoe kunnen we op basis van ervarings- en expertkennis professionals helpen te handelen bij dit dilemma?’

- Er is sprake van een cultuurverandering: het is normaal om over problematiek te praten.
- Tot slot is er sprake van een goede samenwerking tussen professionals. Er is openheid tussen professionals en ook hier geldt het principe van ‘het samen doen’. Professionals houden elkaar op de hoogte en geven inhoudelijke terugkoppelingen.

Drempels

Hoe komt het dat er juist bij signalen van emotionele verwaarlozing vaak laat of niet gehandeld wordt door professionals? Welke drempels ervaren zij hierbij?

- **Emotionele verwaarlozing is moeilijk te herkennen.** Een blauwe plek is gemakkelijk te herkennen en hierbij weet iedereen dat het niet oké is. Bij emotionele verwaarlozing is dit lastiger. ‘Zijn signalen wel erg genoeg? De ouders doen zo hun best, moet ik hier wel over beginnen? Is het niet een cultuurverschil? Ga ik dit bespreekbaar maken, of respecteer ik de privacy van de ouders? Wie ben ik om te beslissen dat wat ik zie niet goed genoeg is?’ Er is sprake van veel onzekerheid rondom signalen bij emotionele verwaarlozing.
- **Overleg over emotionele verwaarlozing met collega’s.** Onzekerheid rondom signalen bij emotionele verwaarlozing staat het overleggen met collega’s in de weg. ‘Andere collega’s doen ook niets, dus overdrijf ik? Waar ligt mijn verantwoordelijkheid?’ Als een professional twijfelt over een signaal, wat vaak het geval is bij emotionele verwaarlozing, wordt het overleggen van signalen met collega’s uitgesteld.
- **Bespreken van emotionele verwaarlozing met ouders.** Er wordt gesteld dat het moeilijk is om bij een signaal van emotionele verwaarlozing laagdrempelig een gesprek met de ouders aan te gaan om te vragen ‘joh hoe gaat dit bij jullie thuis?’. Ouders doen vaak enorm hun best en professionals willen hen niet onnodig beschuldigen. Het gevolg hiervan is dat het gesprek niet aangegaan wordt en professionals vaak laat of niet handelen.
- **Registreren van emotionele verwaarlozing.** Er wordt gesteld dat er bij emotionele verwaarlozing vaak sprake is van een opeenstapeling van verschillende, soms kleine, signalen. Bij één signaal gaan nog niet alle alarmbellen af, maar bij tien keer zo’n soort signaal wel. Het registreren van al deze signalen is belangrijk, want alleen zo krijg je een eventuele opeenstapeling in beeld. Hoe complexer een casus, hoe meer je zou moeten registreren. Maar in werkelijkheid wordt er bij deze complexe casussen, zoals bij emotionele verwaarlozing, juist minder goed geregistreerd. Hierdoor komt emotionele verwaarlozing moeilijk en laat in beeld. Het noteren van signalen wordt lastig gevonden, omdat signalen soms niet concreet zijn. Het is belangrijk dat er in de registratie onderscheid wordt gemaakt tussen ‘wat zie je’ en ‘wat denk je’, zodat dit later gemakkelijk van elkaar gescheiden kan worden. Daarnaast is er vaak een gebrek aan tijd, waardoor er te weinig geregistreerd wordt.

- **Wisselingen binnen een team.** Het signaleren van emotionele verwaarlozing wordt eveneens bemoeilijkt door vele wisselingen binnen een team. Door personele krapte is er weinig continuïteit in teams. Dit zorgt voor een drempel, omdat (1) het onduidelijk is wie er verantwoordelijk is in een bepaalde situatie en (2) emotionele verwaarlozing met name zichtbaar wordt op lange termijn. En als er geen vaste medewerkers zijn, is het moeilijker te signaleren.

Tot slot worden er veel andere dilemma's genoemd, die niet specifiek ingaan op het vraagstuk dat centraal staat in de bijeenkomst, zoals het risico op het verliezen van de vertrouwensband, zelf geraakt worden, vastzitten in protocollen en procedures, gebrek aan steun van leidinggevende en AVG.

De weg naar de nieuwe werkelijkheid

De deelnemers is gevraagd twee goede ideeën te noemen waar zij verder mee kunnen tijdens hun werk. Dit is gericht op het vraagstuk dat centraal staat in de bijeenkomst.

- **Meer kennis over emotionele verwaarlozing.** Het idee dat het meest genoemd wordt, is meer kennis over emotionele verwaarlozing. Professionals weten onvoldoende wat signalen zijn die op emotionele verwaarlozing duiden. Er moeten inhoudelijke workshops georganiseerd worden voor professionals die met kinderen werken. Het is belangrijk om informatie uit zo'n workshop veel te herhalen. Zo houden de professionals de kennis paraat. Daarnaast biedt zo'n workshop ook kennis over hoe je op een laagdrempelige manier het gesprek met ouders aan kunt gaan als je signalen van emotionele verwaarlozing hebt waargenomen.
- **Bespreekbaar maken van emotionele verwaarlozing.** Door een inhoudelijke workshop wordt er ook gelegenheid geboden om te praten over kindermishandeling en huiselijk geweld. Het is belangrijk dat professionals hierover met elkaar in gesprek gaan en blijven. Continue aandacht voor het onderwerp zorgt ervoor dat professionals er scherper op zijn.
- **Registratie.** Gezien het feit dat juist bij emotionele verwaarlozing het registreren van signalen zo belangrijk (maar lastig) is, is een laagdrempelig registratiesysteem wenselijk. Dit zorgt ervoor dat professionals vaker signalen registreren dan dat ze dat nu doen. Hierdoor wordt een stapeling van signalen sneller zichtbaar. Daarnaast is het van belang om zelf te blijven oefenen met registreren en daar vooral te letten op het onderscheid tussen wat je ziet en wat je denkt.

